

Савчин Ірина Юріївна

*студентка 3-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»
Науковий керівник – к.ю.н., асистент Черемнов Д.В.*

МОВА ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Цивільно-процесуальна діяльність за своєю суттю є одним із видів публічної діяльності, в основі якої лежить міжособистісна комунікація, тобто активне усне чи письмове спілкування людей, які наділені певним процесуальним статусом, з метою вчинення певних процесуальних дій. А саме тому велику роль відіграє втілення на практиці одного з основних принципів цивільного процесу – мови судочинства, для того щоб учасники цивільно-процесуальних відносин могли не лише розуміти один одного, але й мали рівні можливості для реалізації та захисту своїх прав та інтересів.

Згідно з Цивільно-процесуальним кодексом України від 18 березня 2004 р. – цивільне судочинство здійснюється державною мовою. Особи, які беруть участь у справі і не володіють або недостатньо володіють державною мовою, мають право робити заяви, давати пояснення, виступати в суді і заявляти клопотання рідною мовою або мовою, якою вони володіють, користуючись при цьому послугами перекладача. Судові документи складаються державною мовою[2].

У Конституції України закріплюється те що, державною мовою в Україні є українська мова [1]. А Конституційний суд України в одному із своїх рішень зазначає, що «державною мовою в Україні є українська мова», тобто розуміється те, що українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні своїх повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Тобто в Україні закріпленні конституційні основи – української мови, як мови судочинства та одночасно гарантовано рівність прав громадян у судовому процесі не зважаючи на мовну ознаку [4, с. 89].

В Законі України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року визначається, що судочинство і діловодство в судах України провадиться державною мовою. Суди повинні забезпечувати рівність прав громадян у судовому процесі за мовною ознакою [4, с. 95].

Також згідно Закону України «Про засади державної мовної політики» від 3 липня 2012р. – на території, на якій поширена регіональна мова, за згодою сторін суди можуть проводити провадження цією регіональною мовою . У межах території, на якій поширена регіональна мова, держава гарантує можливість здійснювати судочинство цією регіональною мовою. (Необхідність забезпечення такої гарантії має враховуватися при доборі суддівських кадрів) [3].

Після виходу саме цього нормативно-правового акту виникли різні погляди вчених з приводу мови судочинства, а зокрема і цивільного.

Так, ряд вчених висловлюють певні негативні зауваження до цього закону. Адже вони вважають, що цим законом закріплено певну двозначність принципу мови, так з одної сторони мається на увазі використання державної мови в судочинстві, тобто української мови, а з іншої – про регіональну мову. Та вважають, що слід встановити доволі чітку регламентацію проведення судового засідання українською мовою, що буде відповідати Конституції України, як акту вищої юридичної сили.

Інша група спеціалістів вважає, що законодавче закріплення використання в судочинстві регіональних мов або мов меншин варто розглядати в аспекті забезпечення реалізації прав кожного на звернення до суду, якщо його права чи свободи порушені або порушуються, та на захист своїх прав будь-якими не забороненими законом засобами [4, с. 105].

Можливість використання регіональних мов у цивільному судочинстві також узгоджується з конституційною гарантією вільного розвитку, використання і захисту мов національних меншин в Україні та принципом рівності всіх громадян перед законом [1].

У цивільно-процесуальній науці проводиться ряд досліджень щодо реалізації принципу державної мови судочинства. Зокрема вагомі внески зробили такі вчені як: О.В. Гетманцев, Я.П. Зейкан, В.М. Кравчук, В.В. Комаров, О.І. Угриновська, М.Й. Штефан, С.В. Щербак. Проте, на сьогоднішній день, недостатньо вирішеними є окремі сторони реалізації принципу державної мови у цивільному процесі України, зокрема враховуючи двозначні підходи до закону України «Про засади державної мовної політики».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – Ст. 141.
2. Цивільно-процесуальний кодекс України : Закон України від 18 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – №40-41,42. – Ст. 492.
3. Про засади державної мовної політики : Закон України від 3 липня 2012р. № 5029-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5029-17>.
4. Курс цивільного процесу: підручник / В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова та ін.; за ред. В.В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 1352 с.